

Paweł Baron – student Technische Hochschule Breslau i Politechniki Wrocławskiej

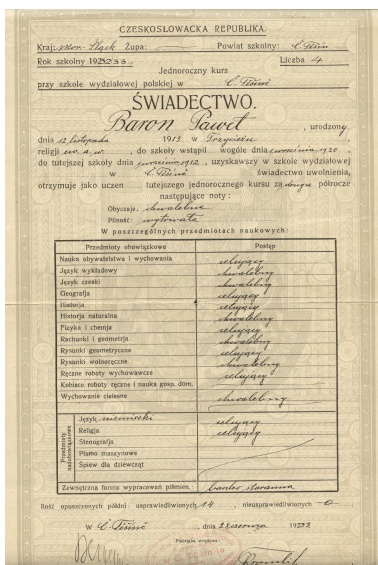
Krystian Leonard Chrzan Urszula Dołęga -Molasy

Rys. 1. Paweł Baron w mundurze czeskosłowackiej szkoły

Paweł Baron wyznania ewangelicko-augsburskiego urodził się 12.11.1913 w Trzycieżu na Zaolziu, jako syn Pawła i Anny z domu Feranc. Od 1920 uczęszczał do szkoły powszechnej w Trzycieżu. Przez co najmniej rok 1932-1933 był uczniem szkoły wydziałowej w Czeskim Cieszynie z polskim językiem wykładowym jak wynika ze świadectwa przedstawionego na rys. 2. W latach 1928-1933 terminował w firmie elektrotechnicznej „Petrzilka” i w warsztatach samochodowych w Czeskim Cieszynie. W roku 1934, na podstawie świadectwa czeskiej Szkoły Przemysłowej Mistrzów Maszynowych w Karwinie przyjęty został do trzeciej klasy Szkoły Mistrzów Elektrotechnicznych przy Państwowej Szkole Przemysłowej w Bielsku. Dalszą naukę kontynuował w Śląskich Technicznych Zakładach Naukowych w Katowicach, gdzie uzyskał tytuł „technika elektryka” w lutym 1938. W maju 1939 zdał egzamin dojrzałości dla eksternów typu matematyczno – przyrodniczego przed Komisją Państwową w Chorzowie.

Równoległe z nauką, począwszy od 1935 aż do 1939 pracował jako technik w elektrowni Huty Pokój w Nowym Bytomiu w Polsce. 22.02.1935 w Magistracie Miasta Bielska złożył dowody, że jest pochodzenia polskiego i został uznany za obywatela polskiego. Dopiero w 1937 roku otrzymał zwolnienie z obywatelstwa czeskosłowackiego (rys. 3).

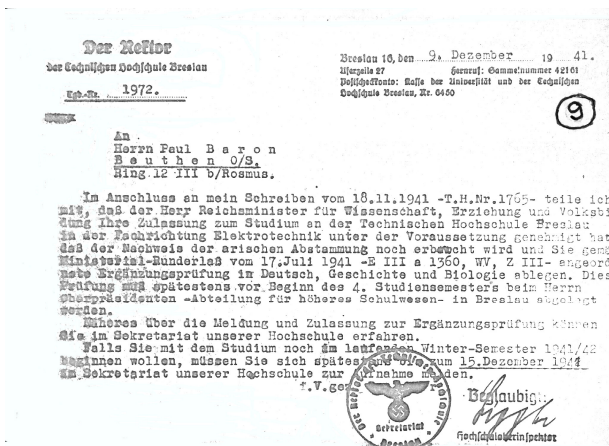
Rys. 2. Świadectwo Szkoły Wydziałowej w Czeskim Cieszynie z polskim językiem wykładowym

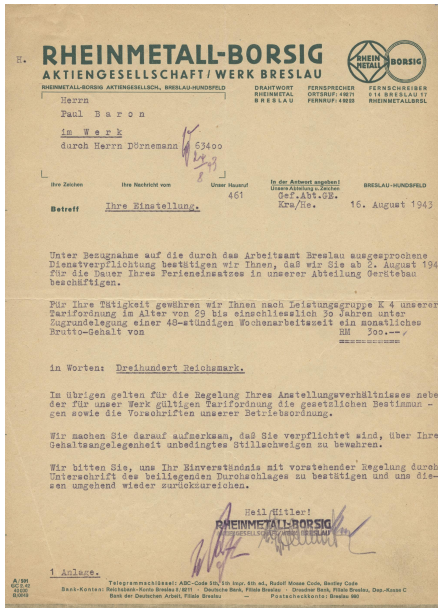
Rys. 3. Zaświadczenie o zwolnieniu Pawła Barona z obywatelstwa czechosłowackiego

W dniu 25.08.1939 został zmobilizowany i wziął udział w kampanii wrześniowej w grupie operacyjnej „Śląsk”. Następny rok spędził jako robotnik przymusowy w kopalni węgla brunatnego „Grube Erika” koło Hoyerswerdy. W 1941 pracował w kopalni węgla kamiennego Szombierki (Hohenzollergrube) w Bytomiu. Wówczas podjął starania o przyjęcie na studia w Technische Hochschule Breslau. W zbiorach rodzinnych zachowało się pismo z sekretariatu Rektora z grudnia 1941 podające warunki dopuszczenia na studia (rys. 4). Oprócz zdania egzaminu z języka niemieckiego, historii i biologii należało udowodnić swe aryjskie pochodzenie. Jak wynika z odpisu zaświadczenia Rektoratu wystawionego w listopadzie 1944, Paweł Baron studiował cztery semestry na TH Breslau od 8.04.1942 do 18.05.1944. W tym okresie, aż trzy razy w 1942, 1943 i 1944 odbył obowiązkowe, trzy lub czteromiesięczne praktyki wakacyjne w firmie Rheinmetall-Borsig na Psim Polu (rys. 5).

W sporządzonym w 1977 roku wykazie pracy zawodowej Paweł Baron napisał, że pracował w firmie Rheinmetall-Borsig od 10.04.1942 do 3.02.1945. Podany początek pracy pokrywa się z datą rozpoczęcia studiów określoną we wspomnianym wcześniej zaświadczeniu Rektoratu. Prawdopodobnie celowo ukrył fakt studiów na TH Breslau aby uniknąć komplikacji podczas przechodzenia na emeryturę w roku 1977 podczas ery realnego socjalizmu w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Data zakończenia pracy w Reinmetall-Borsig jest późniejsza o kilkanaście dni od daty wydania rozkazu o ewakuacji cywilnej ludności Wrocławia (19.01.1945) a jednocześnie kilkanaście dni wcześniejsza od daty zamknięcia pierścienia oblężenia wokół Festung Breslau (16.02.1945).

Rys. 4. Pismo Rektoratu TH Breslau do Pawła Barona zamieszkałego w Bytomiu

Rys. 5. Pismo o zatrudnieniu praktykanta Barona z uposażeniem 300 Reichsmark z sierpnia 1943

3 lipca 1945 wpisano go na III rok organizowanej w Krakowie Politechniki Śląskiej. Na karcie wpisowej w rubryce laboratorium miernictwa elektrycznego widnieje adnotacja „zaliczono z poprzednich studiów” wraz z podpisem prof. Idaszewskiego. Zapewne taka adnotacja powstała po przedłożeniu dowodów zaliczeń przedmiotów na Technische Hochschule Breslau. W dokumentach przekazanych Muzeum Politechniki znajduje się wykaz zaliczeń wypisanych z indeksu „byłej niemieckiej Politechniki we Wrocławiu” z nazwiskami wykładowców (rys. 6). W dniu 6 września 1945 Paweł Baron otrzymał legitymację akademicką Politechniki Śląskiej o numerze 251 (rys. 7). Przyjeżdża do Wrocławia i bierze udział w pierwszym wykładzie prof. Idaszewskiego, który rozpoczął pierwszy rok akademicki na otwartej Politechnice w dniu 15.11.1945. W lipcu 1947 uzyskał dyplom ukończenia studiów na „Wydziale Elektrycznym Politechniki Śląskiej i Politechniki Wrocławskiej w latach 1942-1947”. Zwraca uwagę fakt, że w 1942 roku Politechnika Śląska (w Gliwicach) nie istniała. Studentom ze Lwowa wydawano dyplomy z adnotacją świadczącą o rozpoczęciu studiów we Lwowie.

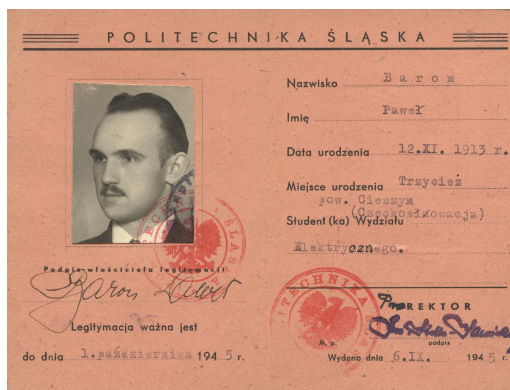
Wykaz zaliczonych przedmiotów i godzinowych kursów z laboratorium dla:

I) wykaz według miernictwa elektrycznego, Sol. techn. i. i. Wrocław
 II) wykaz według miernictwa elektrycznego, Sol. techn. i. i. Wrocław
 Wrocławskiej, oraz Politechniki Śląskiej.

Nr listy	Przedmiot	Podmiot wykłada	Nazwisko wykładowcy
1	Wykład matematyka I - wykład	23.7.42	Cremer
2	" " " I - ćwiczenia	" "	" "
3	" " " II - wykład	25.3.43	" "
4	" " " I - ćwiczenia	" "	" "
5	" " " II - wykład	27.7.43	" "
6	" " " III - ćwiczenia	" "	" "
7	Analiza geometryczna - wykład	24.7.42	Flöppel
8	" " " - ćwiczenia	" "	" "
9	Mechanika I (statyka) - wykład	24.7.42	Kühl
10	" " " - ćwiczenia	" "	" "
11	" " " I (wytrzymałość) - wykład	24.3.43	" "
12	" " " - ćwiczenia	" "	" "
13	" " " III (dynamika) - wykład	27.7.43	" "
14	" " " - ćwiczenia	" "	" "
15	Hydromechanika - wykład	22.8.44	Krautz
16	Prętki eksperymentalne I - wykład	24.7.42	Bergmann
17	Laboratorium prętki	" "	" "
18	Prętki eksperymentalne II - wykład	25.3.43	" "
19	Wzrost techniczny (masywność) - wykład	24.7.42	Mayer
20	" " " - ćwiczenia	" "	" "

MPNr-6-62

Rys. 6. Wykaz zaliczeń podczas studiów na TH Breslau. Ze zbiorów Muzeum Politechniki Wrocławskiej

Rys. 7. Legitymacja akademicka Politechniki Śląskiej

Od 1947 do 1953 pracował w Katedrze Pomiarów Elektrycznych jako starszy asystent a następnie jako adiunkt prowadząc zajęcia ze studentami Oddziału Górniczego. Jednocześnie w 1948 przyjęty został na stanowisko adiunkta w Katedrze Miernictwa Elektrycznego Politechniki Śląskiej. Od 1954 do 1960 pracował w Biurze Projektów Budownictwa Komunalnego we Wrocławiu zajmując się zagadnieniami urządzeń elektrycznych dla inwestycji miejskich. W tym okresie uzyskał dwa patenty dotyczące sterowania silnikami pomp głębinowych. Od 1960 do emerytury w 1977 pracował w Zjednoczeniu Przemysłu Węgla Brunatnego ZPWB we Wrocławiu zajmując się m. in. gospodarką częściami zamiennymi.

Po przejściu na emeryturę Paweł Baron działał aktywnie w Komitecie Mieszkańców swojego osiedla oraz w kołach kombatanckich. W latach dziewięćdziesiątych ub. stulecia postanowił wrócić do swoich stron rodzinnych, za którymi bardzo tęsknił. Tam też mieszkali jego bracia z rodzinami. Przeprowadził się więc do Cieszyna Czeskiego tj. niedaleko jego rodzinnej wsi. W Czechach również nie pozostawał beczynnie. Udzielał się aktywnie w kołach polonijnych oraz w kołach kombatanckich. Odwiedzał też często Wrocław gdzie spotykał się na jubileuszowych zjazdach ze swoimi kolegami ze studiów i pracy. Zmarł w wieku 91 lat dnia 26.01.2005 roku i został pochowany na cmentarzu w Trzycieżu koło swoich rodziców.

Odznaczony został Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi, Medalem za udział w wojnie obronnej 1939, Medalem Zwycięstwa i Wolności 1945 roku, Odznaką Budowniczego Wrocławia i Odznaką 40-lecia PRL

Współautorka tekstu - Urszula Dołęga-Molasy a jednocześnie krewna ze strony żony Pawła Barona przekazała do Muzeum Politechniki Wrocławskiej wiele zdjęć i dokumentów przedstawiających życie studenckie w pierwszych powojennych latach. Autorzy wyrażają podziękowanie pani Krystynie Baron, wieloletniemu pracownikowi Politechniki Wrocławskiej za podarowanie Uczelni dokumentów jej męża.